

Nr 93.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående tillbyggnad till beskickningshuset i Washington; given Stockholms slott den 29 januari 1937.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen ministern för utrikes ärendena hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

Rickard Sandler.

Utdrag av protokollet över utrikesdepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 29 januari 1937.

N ä r v a r a n d e :

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, MÖLLER, LEVINSON, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND.

Ministern för utrikes ärendena anför:

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t bland utgifter för kapitalökning, bilaga 2, under rubriken Statens allmänna fastighetsfond, punkt 2, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1937/1938 för tillbyggnad till beskickningshuset i Washington beräkna ett reservationsanslag av 135,000 kronor. Sedan utredningen i ärendet nu slutförts, torde jag ånyo få anmäla detsamma.

Beträffande föreliggande byggnadsfråga anmälde dåvarande ministern för utrikes ärendena vid föredragningen av ärendena tillhörande tredje huvudtiteln i statsverkspropositionen till 1931 års riksdag (III ht. s. 48), att sändebudet i Washington, envoyén Boström, kort efter sitt ämbetsstillträde år 1926 framhållit, hurusom anordningen av kanslilokaler och arbetsrum i därvarande beskickningshus vore otillfredsställande, och sedermera under år 1930 framställt förslag om uppförande av ett för kanslilokaler avsett annex till beskickningshuset. Samtidigt anmälde, att byggnadsstyrelsen i ett den 29 oktober 1930 avgivet yttrande uttalat, att behovet av utökade och lämpligare belägna lokaler för beskickningens kansli syntes styrelsen uppenbart, att det enligt styrelsens mening vore uteslutet att inom beskickningshuset åvägbringa en tillfredsställande lösning av kansliets lokalfråga utan otillbörligt intrång i ministerbostaden, samt att den enda lämpliga utvägen syntes vara, att en nybyggnad för ändamålet uppfördes i huvudsaklig överensstämmelse med de av sändebudet angivna riktlinjerna. Med hänsyn till den statsfinansiella situationen fann ministern för utrikes ärendena sig dock icke kunna förorda, att medel för ändamålet åskades av riksdagen, men ansåg sig böra anmäla den föreliggande framställningen i förhoppning att möjlighet skulle erbjuda sig till ärendets upptagande vid nästpåföljande års riksdag. I 1932 års statsverksproposition (III ht. s. 31) återkom han till frågan, men förklarade, att han med hänsyn till det finansiella läget fortfarande såg sig nödsakad att avstå från yrkande om anslag för ifrågavarande ändamål.

Vid föredragningen av de till tredje huvudtiteln hörande frågorna i 1934 års statsverksproposition (III ht. s. 28—29) anförde jag beträffande denna fråga — efter att hava erinrat om vad härom anmälts i 1931 och 1932 års statsverkspropositioner — följande:

»Situationen har emellertid mer och mer framstått såsom ohållbar, och härtill har givetvis i sin mån den ökning av arbetsuppgifterna bidragit, som för beskickningens i Washington vidkommande blivit en följd av den senaste tidens händelser i Amerikas förenta stater såväl på det ekonomiska som på det politiska området. Det torde nu icke vara möjligt att längre undanskjuta frågans åtminstone provisoriska lösning. Sändebudet i Washington har också ånyo enträget anhållit, att åtgärder måtte vidtagas för åstadkommande av bättre förhållanden. Han har därvid inkommit med ett nytt förslag till uppförande av särskild kanslibyggnad för beskickningen, enligt vilket kostnaderna därför skulle uppgå till omkring 21,000 dollars. Förslaget har för yttrande remitterats till byggnadsstyrelsen, som i avgivet utlåtande förklarat sig icke hava något att erinra mot detsamma. Styrelsen hade funnit det införskaffade anbudet å de i förslaget avsedda arbetena synnerligen fördelaktigt, men ansågo det likväl önskvärt med hänsyn till de nuvarande oberäkneliga valutaförhållandena samt osäkerheten beträffande det inre prisläget i Amerika, att arbetena om möjligt finge anstå, till dess mera stabila förhållanden inträtt.

Ehuru uppförandet av en särskild kanslibyggnad otvivelaktigt torde vara den enda rationella lösningen av föreliggande spörsmål, har jag med hänsyn till den budgetära situationen samt till vad byggnadsstyrelsen framhållit icke ansett mig för närvarande kunna förorda, att av riksdagen skulle åskas ett anslag, motsvarande nyssnämnda belopp. Jag har i stället låtit undersöka, huruvida icke behovet av tjänstelokaler skulle kunna tillgodoses, åt-

minstone temporärt, genom förhyrning av kansliokal för beskickningen i annan fastighet i Washington. Enligt vad sändebudet meddelat, skulle en dylik anordning givetvis innebära en del olägenheter men dock kunna accepteras som ett provisorium.

Enligt upplysning skulle kostnaderna för förhyrning av lämplig kansliokal uppgå till 150 dollars i månaden, motsvarande en årlig kostnad av omkring 6,700 kronor. Då läget syntes påkalla vittagande av omedelbara åtgärder, anmälde jag ärendet den 8 nästlidne december inför Eders Kungl. Maj:t, som därvid på min hemställan medgav, att det under tredje huvudtiteln uppförda ordinarie reservationsanslaget extra utgifter finge anlitas för bestridande av kostnaderna för förhyrning av kansliokal för beskickningen i Washington intill den 1 juli innevarande år.»

Med bifall till Kungl. Maj:ts i anslutning härtill framställda förslag anvisade riksdagen för budgetåret 1934/1935 nödiga medel till bestridande av hyresutgiften för ifrågavarande särskilt förhyrda kansliokal. För budgetåren 1935/1936 och 1936/1937 ha medel för ändamålet beräknats å inkomst- och utgiftsstaten för statens allmänna fastighetsfond.

Den sålunda provisoriskt förhyrda lägenheten — för vilken årshyran utgör 1,800 dollars, enligt nuvarande kurs motsvarande omkring 7,150 kronor — är i åtskilliga avseenden mindre lämplig för ifrågavarande ändamål. I en den 28 april 1936 dagteknad skrivelse har envoyén Boström härom anfört i huvudsak följande:

Den förhyrda lokalen vore en vanlig bostadsvåning belägen i ett s. k. »apartment house» och omfattande ursprungligen fem smärre rum och kök. Entrén, som hade räknats som ett rum, hade slagits ihop med ett annat rum till ett kansli- och arkivrum. Dessutom finnes tre små rum, ett vardera för sändebudet, legationsrådet och handelsrådet. Köket hade arrangerats till ett litet rum för attachén.

Olägenheterna med lokalen vore främst, att den ej vore tillräckligt stor för beskickningens behov. Detta gällde i första hand kanslirummet, som redan från början varit långt ifrån idealiskt, men som i och med anställandet av ett extra skrivbiträde blivit alldeles för trångt. I detta rum arbetade sålunda kanslisten och de tre skrivbiträdena, varjämte beskickningens allt mer växande arkiv bidroge att begränsa det redan knappa utrymmet. Arkivskåpen stode i dubbla rader, och det hade efter hand visat sig nödvändigt att placera ett antal skåp i tjänstemännens rum med därav följande olägenheter. Utrymmet i den ursprungligen trånga »entrén» hade likaledes genom ditplacerade arkivskåp blivit begränsat till en smal gång.

Frånsett det sålunda i hög grad otillräckliga utrymmet bidroge även besökande, telefoner och de fyra skrivmaskinerna att göra arbetsförhållandena i kanslirummet synnerligen enerverande. Såsom framför allt otillfredsställande framstode bristen på ett mottagnings- och väntrum. Förutom det faktum att plats i kanslirummet endast finnes för tre små för besökande avsedda stolar, medförde det av lätt insedda skäl allvarliga olägenheter att alla de personer, som i olika ärenden besökte beskickningen, komme direkt in i kanslirummet. Detta vore givetvis mindre önskvärt, icke blott med tanke på frammeligande dossierer, pågående telefonsamtal o. s. v., utan även med hänsyn till handläggningen av pass-, viserings-, legaliserings- och understödsärenden, vilket måste ske mer eller mindre under vederbörandes ögon.

I anslutning till vad som framhållits rörande attachérummet förtjänade ytterligare betonas, att rummet i fråga knappast kunde anses uppfylla rimliga

anspråk på ett lämpligt tjänsterum. Det vore synnerligen litet och trångt, och det vore dessutom förenat med stora svårigheter att reglera dess temperatur, närmast på grund av att det ursprungligen varit avsett till kök i en bostads-våning.

Av vad sålunda anförts framginge, att behovet av nya och utökade kansli-lokaler för beskickningen framstode såsom synnerligen trängande. På grund av de berörda olägenheterna av att hava kansliet inrymt i ett bostadshus, vore det framför allt önskvärt att kansliet förlades till en kontorsfastighet, där en våning kunde väntas erbjuda en mera rationell fördelning av utrymmet, samtidigt som bättre arrangemang i fråga om städning och rengöring kunde ernås. En dylik kontorsvåning borde, med tanke på beskickningens nuvarande omfattning, bestå av 7 rum, ett vardera för sändebudet, legationsrådet, handelsrådet och attachén, ett mindre rum för kanslisten, ett rymligt kansli- och arkivrum samt ett mottagnings- och väntrum. Önskvärdheten av att kanslisten erhöle ett eget rum torde utan vidare framgå av vad anförts rörande de nu rådande arbetsförhållandena i kanslirummet med därav följande olägenheter vid handläggningen av såväl räkenskaperna som förut omnämnda passärenden m. m.

Samtidigt hemställde envoyén Boström att, för den händelse byggandet av ett särskilt annex till beskickningshuset icke komme till stånd, han måtte bemyndigas gå i författning om förhyrande av en lämpligare kanslilokal. Med anledning härav anmodades sändebudet att i första hand undersöka möjligheten av förhyrning av en för kanslilokaler lämpligare lägenhet. Det visade sig därvid, att en kontorslägenhet med erforderliga utrymmen i affärs-kvarteren — dit man behövde för att till fots tillryggalägga vägen från beskickningshuset omkring 25 minuter — komme att draga en hyreskostnad av 4,000 till 5,000 dollars för år, samt att en tillräckligt stor lägenhet i något bostadshus i närheten av beskickningshuset icke kunde fås under en årlig hyreskostnad av omkring 3,200 dollars. Vid sådant förhållande fann jag mig böra anmoda sändebudet att från arkitekt infordra ett detaljerat förslag till frågans lösning i huvudsaklig överensstämmelse med tidigare förslag avseende uppförande av en särskild kanslibygnad på beskickningens tomt. Med skrivelse den 5 november 1936 har envoyén Boström insänt ett dylikt förslag, över vilket byggnadsstyrelsens yttrande inhämtats.

Beträffande förslaget anför byggnadsstyrelsen — efter att i fråga om behovet av en lokalutvidgning för beskickningens kansli hava åberopat sina åren 1930 och 1933 gjorda uttalanden — följande:

»Det senaste av sistnämnda förslag, vilket framlades 1933, avsåg uppförandet av en tillbyggnad till beskickningshuset i två våningar ävensom om- och tillbyggnad av den befintliga vaktmästarbostaden m. m. Inom den sålunda föreslagna kansliflygeln skulle erhållas, förutom kansli och väntrum, fyra tjänsterum och två bostadsrum för ogifta tjänstemän. Enligt det nu föreliggande förslaget skulle tillbyggnaden till beskickningshuset uppföras i fyra våningar, och skulle i bottenvåningen inrymmas nödiga entrélokaler samt kansli och väntrum, i våningen 1 trappa upp fyra tjänsterum, i våningen 2 trappor upp två tjänsterum och ett bostadsrum för ogift tjänsteman vid beskickningen samt i våningen 3 trappor upp bostad för vaktmästare. Den nuvarande vaktmästarbostaden ovan garaget skulle enligt detta förslag rivas. I källarvåningen skulle erhållas utrymme för värmepanna och dylikt.

Beskickningen skulle enligt det sålunda föreliggande förslaget erhålla ett större väntrum samt ett rum mer än enligt 1933 års förslag. Huruvida denna lokalökning är för beskickningen oundgängligen erforderlig kan byggnadsstyrelsen icke närmare bedöma med ledning av föreliggande handlingar. Emellertid måste förslaget i varje fall anses innebära en bättre lösning av förevarande byggnadsfråga än det tidigare förslaget, i det att tillbyggnaden nu skulle uppföras till samma taklifthöjd som beskickningshuset, vilket ur arkitektonisk synpunkt är en fördel. Vidare synes det lämpligt, att en ny vaktmästarbostad på föreslaget sätt anordnas i stället för den nuvarande, som torde vara otillfredsställande. Beträffande det föreliggande förslagens utformning har byggnadsstyrelsen icke något annat att erinra än att planläggningen av den nya vaktmästarbostaden torde böra åtminstone så modifieras, att man direkt från förstugan kan komma in i köket utan att passera ett av bostadsrummen.

Kostnaderna för det föreliggande förslagens genomförande hava av ministern angivits till 33,000 dollars, varav 30,050 dollars hänföra sig till ett av entreprenören telegrafiskt avgivet anbud. Till arkitektarvode har beräknats 2,000 dollars, och skulle alltså för oförutsedda utgifter, administration m. m. återstå knappt 1,000 dollars. Det beräknade arkitektarvodet synes visserligen efter svenska förhållanden väl högt, men motsvarar enligt av byggnadsstyrelsen inhämtade uppgifter vad som brukar utgå enligt i Amerika gällande normer för dylika arbeten. Det sammanlagda belopp å omkring 3,000 dollars, som skulle stå till förfogande för bestridande av kostnader för arkitektarvode, administration, oförutsedda utgifter och dylikt, utgör emellertid knappast 10 % av den angivna entreprenadsumman. Vanligen brukar man vid byggnadsföretag av här avsett slag för dylika kostnader beräkna ett tillägg å 15 % av entreprenadsumman. Med hänsyn till de stigande priserna inom byggnadsbranschen i Amerika, vilket bestyrkes därav att de två högsta av de tre å byggnadsarbetena m. m. avgivna anbudena icke stå fast mer än 30 dagar, anser byggnadsstyrelsen försiktigheten bjuda att berörda tillägg å entreprenadsumman beräknas efter 20 %. I enlighet härmed skulle för byggnadsföretaget erfordras 30,050 + 6,010 eller sammanlagt i avrundat tal 36,000 dollars. Efter en dollarkurs av 3 kronor 96 öre skulle byggnadskostnaderna belöpa sig till 142,560 kronor, vilket motsvarar en kostnad per kubikmeter byggnadsvolym av omkring 102 kronor. För jämförelse tillåter sig byggnadsstyrelsen erinra, att de åren 1930 och 1933 framlagda förslagen i här avsedda byggnadsfråga beräknades draga en kostnad av 39,000 respektive 23,870 dollars, vilket efter då gällande dollarkurser motsvarade ett å-pris per kubikmeter av 125 respektive 71 kronor. Det beräknade priset per kubikmeter för genomförandet av det nu föreliggande förslaget ligger sålunda något över medelvärdet av motsvarande priser för de tidigare förslagen och torde i och för sig få anses vara ganska högt efter svenska förhållanden. Priset torde emellertid vara betingat av prisläget på den amerikanska byggnadsmarknaden.

I anslutning till vad byggnadsstyrelsen sålunda anfört får styrelsen tillstyrka, att åtgärder vidtagas för beredande av anslag, motsvarande ett belopp av 36,000 dollars, för genomförande av det nu föreliggande förslaget till tillbyggnad av svenska beskickningshuset i Washington.»

Vad sålunda förekommit synes mig giva vid handen, att den ur olika synpunkter fördelaktigaste lösningen av frågan om beredande av erforderliga lokaler för beskickningens kansli vinnes genom utförande av den sålunda föreslagna tillbyggnaden till beskickningshuset. Den av byggnadsstyrelsen gjorda kostnadsberäkningen synes icke giva anledning till någon erinran. En-

*Departements-
chefen.*

ligt gällande kurs, 1 dollar à kronor 3: 97, motsvaras 36,000 dollars av 142,920 kronor, eller avrundat 143,000 kronor. Anslaget torde, på sätt förutsatts i statsverkspropositionen, böra täckas av lånemedel.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

för tillbyggnad till beskickningshuset i Washington för budgetåret 1937/1938 under Utgifter för kapitalökning, Statens allmänna fastighetsfond, anvisa ett *reservationsanslag*, att utgå av lånemedel, av 143,000 kronor.

Vad ministern för utrikes ärendena sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Carl Douglas.